

Smockan mot byggbranschen

Uppdaterad 2013-10-14 15:47. Publicerad 2013-10-14 13:45

Foto:

Privat

Byggprojekten har utvecklats från miljonprogram till miljonärsprogram, enligt en svidande vidräkning av en mångårig branschexpert.

Byggkostnaderna har stigit mer än andra priser. Skulle priset på en Volvo ha följt priserna i byggbranschen skulle den kosta mer än dubbelt så mycket som i dag, enligt Fredrik von Platen, som är arkitekt och mångårig tidigare ställföreträdande generaldirektör på Boverket.

Ett stort ansvar för den kraftiga prisutvecklingen lägger han på byggbolagen som pekar ut krångliga planprocesser och reglerad hyressättning som orsaker till det låga bostadsbyggandet i stället för att se sitt eget ansvar.

”**Jag tycker att** vi i sektorn lägger ut dimridåer”, säger han.

För branschen är full av missförhållanden, enligt Fredrik von Platen. Ett av dem är ineffektiva byggprocesser.

Enligt en studie av professor Per-Erik Josephson på Chalmers består 23 procent av en byggarbetares tid av avbrott och väntan, drygt 10 procent är outnyttjad tid och 2 procent går till omarbeten.

”**Stora vuxna byggnadsarbetare** åker och köper en låda skruv. Det bara rinner iväg pengar på det sättet. Det är ändå den högst betalda yrkesarbetskåren vi har i landet som sysslar med sådant”, säger Fredrik von Platen.

Chalmersprofessorn Per-Erik Josephson, som har tagit fram siffrorna i en studie från 2005, håller med om att de höga byggkostnaderna är ett problem. Men han tycker inte att byggbranschen bär hela skulden. Tvärtom arbetar många byggbolag ”stenhårt med att utveckla sina processer”, säger han och pekar på att beställarna har en stor del av ansvaret.

Branschen har valet att industrialisera och effektivisera tillverkningen, enligt Fredrik von Platen. För medan exempelvis bilbranschen har förstått att man måste ta en utvecklingskostnad för att sedan kunna serietillverka och pressa kostnader så fortsätter byggbranschen att uppfinna hjulet.

”**Det är som** om Volvo skulle sälja prototyperna som visas på Genevesalongen direkt till kunden”, säger Fredrik von Platen.

Per-Erik Josephson anser att jämförelsen är slarvig.

”Flerbostadsbyggandet är fördelat på en mycket stor mängd företag vilket gör att det blir små serier också för de största företagen. Det skulle vara som om vi hade 150 företag som byggde personbilar i Sverige. De skulle ha mycket mycket mindre serier och andra problem att jobba med.”

Så vad skulle hända om alla chefer på biltillverkaren Volvo bytte jobb med cheferna i byggbranschen i morgon?

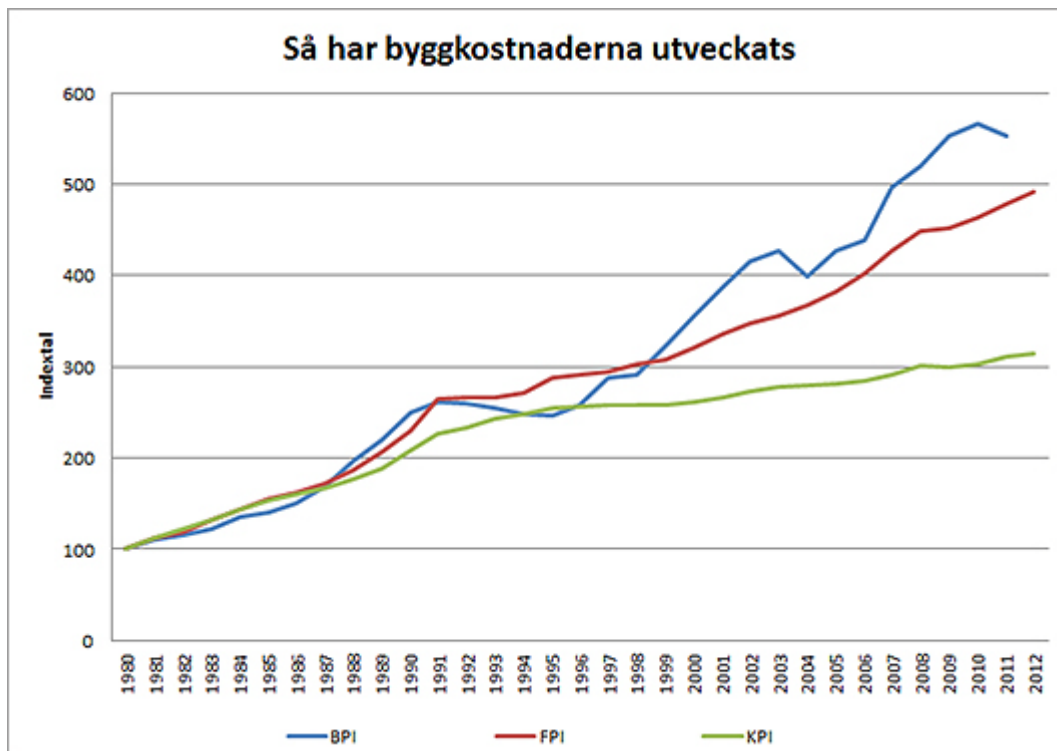
”Det skulle nog bli katastrof i båda branscherna. Men det skulle vara ett intressant experiment. Det går att lära av andra branscher men det går inte att tillämpa rakt av”, säger Per-Erik Josephson.

Han pekar samtidigt ut vilket företag som han anser har kommit längst när det gäller industrialiering.

”**JM arbetar för** att strukturera processer och arbeta på ett likartat sätt i alla projekt och har jobbat med frågan envetet under många år”, säger han.

Fredrik von Platen håller med.

”**De har tagit** fram en lathund - en standardritlåda som arkitekterna avskyr - och de har en portfölj med bra lösningar. Jag kan tänka mig att de hör till de bättre”, säger han.

Fotnot: Byggnadsprisindex (BPI) visar prisutvecklingen i beställda projekt inklusive eventuell vinst och produktivitetsutveckling. Faktorprisindex (FPI) speglar prisutvecklingen av arbetskraft, material, energi, transporter och byggandets övriga insatsvaror och tjänster. KPI är det vanligaste måttet som visar hur priserna utvecklats för den privata inhemska konsumtionen. Siffrorna kommer från SCB.

Linda Öhm linda.ohm@di.se @lindaohm